כיתה ז' | תנ"ך | שיעור חזרה | 45 דק' | שמואל א, א-לא

ממלכתי וחמ"ד · חזרה על כל ספר שמואל א. ממלכתי: כיתה ז'. חמ"ד: לפי מתווה תשפ"ז, כיתה ח' ("סוף ימי שאול וסיכום הספר").

משחק חזרה על שמואל א: "מי אמר למי?" ותשבץ

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יזהו מי אמר למי משפטים מרכזיים מכל ספר שמואל א, וישייכו כל משפט לסיפור שלו
- התלמידים יחזרו על השמות, המקומות והאירועים החשובים בספר בעזרת תשבץ שנכתב מתוך הפסוקים
- התלמידים יסדרו את הספר בראש לשלושה חלקים: שמואל, שאול, דוד ושאול

📚 בהתאם לתוכנית הלימודים

בהתאם לתוכנית הלימודים: ממלכתי, כיתה ז' (תוכנית הלימודים בתנ"ך): שמואל א, "סיפורי שמואל; המלכת שאול וימי דוד", כולל רשימת "ניבים וביטויים" מן הספר (למשל "הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו", "סלע המחלקות"). חמ"ד (מתווה להוראת שמואל א, תשפ"ז, כיתה ח'): "סוף ימי שאול וסיכום הספר"; מיומנויות: דפדוף והתמצאות, איתור פרטים. (תוכנית הלימודים, ממלכתי · תוכנית הלימודים, חמ"ד)

❓ השאלה הגדולה של השיעור

איזה משפט מן הספר הוא, לדעתכם, "המשפט של הספר"?

בסוף השיעור כל קבוצה בוחרת משפט אחד מבין הכרטיסים שמסכם בעיניה את ספר שמואל א, ומסבירה למה. למשל "וַה' יִרְאֶה לַלֵּבָב" או "הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב".

🚪 כרטיס כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה בכתב, בלי ציון:

1. מי היה הנביא שמשח את שאול ואת דוד?
2. מי היה המלך הראשון של ישראל?
3. כתבו אירוע אחד שאתם זוכרים מהסיפור של דוד ושאול.

למורה: הכרטיס מזכיר את שלוש הדמויות המרכזיות של הספר ואת הסדר שלהן. אפשר לבנות ממנו על הלוח ציר זמן קצר לפני המשחק.

🧪 פתיחה

כותבים על הלוח שלוש כותרות: "שמואל" (פרקים א-ח), "שאול" (ט-טו), "דוד ושאול" (טז-לא). שואלים: "איזה אירוע אתם זוכרים מכל חלק?" כל תלמיד ניגש ומוסיף מילה אחת מתחת לכותרת. כך מקבלים מפה של הספר לפני המשחק.

📖 מפת הספר למורה

פרקים	מה קורה
א-ג	חנה, הולדת שמואל, בני עלי, וה' נגלה אל שמואל בשילה
ד-ז	מלחמה בפלשתים, הארון נשבה וחוזר, תשובה במצפה ושמואל שופט
ח	העם מבקש מלך, ושמואל מזהיר מ"משפט המלך"
ט-יב	שאול נמשח, נבחר בגורל, מציל את יבש גלעד, ונאום הפרידה של שמואל
יג-טו	החטאים של שאול (גלגל ועמלק), ו"מאסך ממלך"
טז-כ	דוד נמשח, דוד וגלית, הקנאה של שאול, יהונתן ומיכל מצילים את דוד
כא-כז	דוד בורח: נוב, קעילה, עין גדי, נבל ואביגיל, החנית והצפחת, צקלג
כח-לא	בעלת האוב, צקלג ועמלק, ומות שאול ובניו בגלבע

🎲 איך משחקים: "מי אמר למי?"

1. מדפיסים את דף המשחק וגוזרים את 28 הכרטיסים לאורך הקווים המקווקווים. כל קבוצה (3-4 תלמידים) מקבלת חבילה.
2. הכרטיסים מונחים הפוכים. בכל תור תלמיד הופך כרטיס וקורא אותו בקול.
3. הקבוצה מנסה לענות: מי אמר? (נקודה אחת) ולמי? (נקודה אחת). נקודת בונוס: באיזה סיפור או פרק זה נאמר.
4. אם הקבוצה לא בטוחה, מותר לחפש בתנ"ך, אבל אז מקבלים רק נקודה אחת.
5. המורה מחזיק את המחוון ומאשר תשובות. מנצחת הקבוצה עם הכי הרבה נקודות.
6. גרסה שקטה: כל תלמיד ממלא את הכרטיסים לבד בדף, ובודקים יחד.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: דף המשחק מודפס (כרטיסים ותשבץ), מספריים, תנ"ך לכל קבוצה, לוח

1. כרטיס כניסה (2 דקות)
2. פתיחה: מפת הספר על הלוח (5 דקות)
3. הסבר החוקים וחלוקה לקבוצות (3 דקות)
4. משחק "מי אמר למי?" בקבוצות (17 דקות)
5. תשבץ, לבד או בזוגות (12 דקות)

6. סיכום: כל קבוצה בוחרת "המשפט של הספר" (4 דקות)
7. כרטיס יציאה (2 דקות)

🏁 סיכום השיעור

ספר שמואל א עובר משמואל הנביא, דרך שאול המלך הראשון, אל דוד הנרדף שעתיד למלוך. המשפטים בכרטיסים מראים את הרגעים החשובים: תפילה, בקשת מלך, "שמע בקול ה'", "וה' יראה ללבב", חברות ונאמנות, ואי-פגיעה ב"משיח ה'".

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

כתבו: המשפט שבחרנו כ"משפט של הספר" הוא ... , כי ... .

🧭 התאמה לפי זרם

המשחק מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- דגש על דמויות, יחסים ומניעים: מי אמר, למה, ומה זה מלמד עליו.
- שאלת ה"משפט של הספר" כדיון ערכי על מנהיגות.

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- דגש על דבר ה' בספר: "דבר כי שמע עבדך", "החפץ לה' בעלות וזבחים כשמע בקול ה'", "כי לה' המלחמה".
- בונוס לקבוצה שמביאה פירוש של רש"י או רד"ק שלמדו ביחידות.

💡 הערות למורה

הכרטיסים מכסים את כל הספר, גם פרקים שלא נלמדו בכיתה. אפשר להוציא מהחבילה כרטיסים של פרקים שלא למדתם. הציטוטים לקוחים מנוסח מכון ממרא ונבדקו מול הפסוקים; המספור לפי המספור המקובל בתנ"ך. למתקשים: דף עם תמיכה (12 כרטיסים עם שתי אפשרויות, תשבץ עם מחסן מילים).

📝 בדף העבודה

דף המשחק: כרטיס כניסה, 28 כרטיסי "מי אמר למי?" לגזירה, ותשבץ עם הגדרות מתוך הפסוקים, ובסוף משימת סיכום. מחוון מלא בעמוד האחרון. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- ספר שמואל א, מכון ממרא

מחוון למורה

מחוון: משחק חזרה על שמואל א: "מי אמר למי?" ותשבץ

🚪 **כרטיס כניסה:** 1. שמואל (שאול: י, א; דוד: טז, יג). 2. שאול. 3. כל אירוע נכון, למשל דוד וגלית, החנית, יהונתן והחצים, המערה בעין גדי. לקבל כל תשובה סבירה; הכרטיס לא נבדק בציון.

חלק א: "מי אמר למי?"

1. **מי אמר:** אלקנה · **למי:** חנה (שמואל א א, ח)
2. **מי אמר:** עלי · **למי:** חנה (שמואל א א, יד)
3. **מי אמר:** חנה · **למי:** עלי (שמואל א א, כז)
4. **מי אמר:** שמואל · **למי:** ה׳ (שמואל א ג, י)
5. **מי אמר:** זקני ישראל · **למי:** זה לזה, במחנה (שמואל א ד, ג)
6. **מי אמר:** הפלשתים · **למי:** זה לזה (שמואל א ד, ט)
7. **מי אמר:** זקני ישראל · **למי:** שמואל (שמואל א ח, ה)
8. **מי אמר:** ה׳ · **למי:** שמואל (שמואל א ח, ז)
9. **מי אמר:** שמואל · **למי:** שאול (שמואל א ט, יט)
10. **מי אמר:** שמואל · **למי:** העם (שמואל א י, כד)
11. **מי אמר:** שמואל · **למי:** העם (שמואל א יב, ג)
12. **מי אמר:** שמואל · **למי:** שאול (שמואל א טו, כב)
13. **מי אמר:** ה׳ · **למי:** שמואל (שמואל א טז, ז)
14. **מי אמר:** שאול · **למי:** דוד (שמואל א יז, לג)
15. **מי אמר:** דוד · **למי:** גלית (שמואל א יז, מה)
16. **מי אמר:** יהונתן · **למי:** שאול (שמואל א יט, ד)
17. **מי אמר:** מיכל · **למי:** דוד (שמואל א יט, יא)
18. **מי אמר:** דוד · **למי:** יהונתן (שמואל א כ, ג)
19. **מי אמר:** יהונתן · **למי:** דוד (שמואל א כ, מב)

20. **מי אמר:** יהונתן · **למי:** דוד (שמואל א כג, יז)

21. **מי אמר:** דוד · **למי:** אנשיו (שמואל א כד, ז)

22. **מי אמר:** שאול · **למי:** דוד (שמואל א כד, יח)

23. **מי אמר:** נבל · **למי:** עבדי דוד (השליחים) (שמואל א כה, י)

24. **מי אמר:** דוד · **למי:** אביגיל (שמואל א כה, לג)

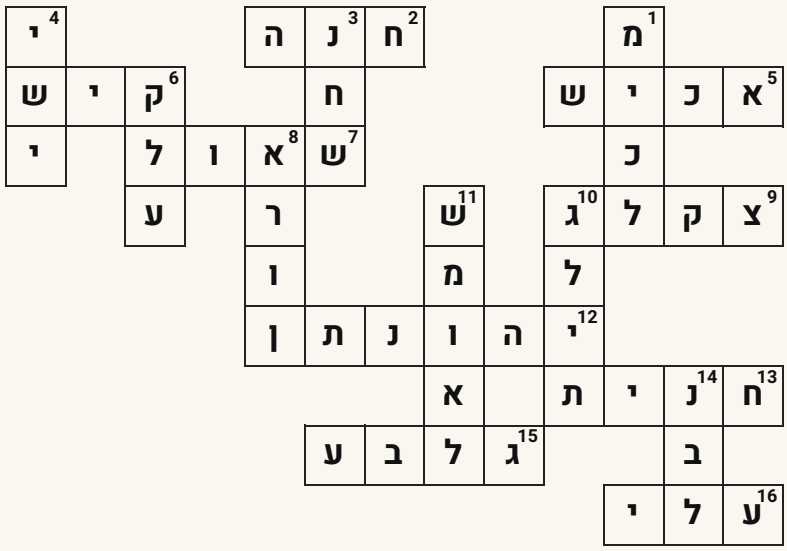
25. **מי אמר:** דוד · **למי:** אבישי (שמואל א כו, ט)

26. **מי אמר:** שאול · **למי:** דוד (שמואל א כו, כה)

27. **מי אמר:** שמואל · **למי:** שאול (שמואל א כח, טו)

28. **מי אמר:** דוד · **למי:** אנשיו (שלא רצו לחלוק) (שמואל א ל, כד)

חלק ב: התשבץ

מאוזן: 2. חנה · 5. אכיש · 6. קיש · 7. שאול · 9. צקלג · 12. יהונתן · 13. חנית · 15. גלבע · 16. עלי

מאונך: 1. מיכל · 3. נחש · 4. ישי · 6. קלע · 8. ארון · 10. גלית · 11. שמואל · 14. נבל

משימת סיכום: תשובה טובה מציינת את הדובר ואת המצב, ומקשרת לרעיון מרכזי בספר: למשל "הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב" (שמיעה בקול ה׳ חשובה מקרבנות), "וַה׳ יִרְאֶה לַלֵּבָב" (בחירת מנהיג לפי הלב), או "אַל-תַּשְׁחִיתֵהוּ" (דוד אינו פוגע במשיח ה׳). (ניקוד מוצע: דובר ומצב 2, רעיון 2, ניסוח 1.)

נוסח הפסוקים ממכון ממרא, מספור הפסוקים לפי המספור המקובל בתנ"ך; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי וחמ"ד · חזרה על כל ספר שמואל א. ממלכתי: כיתה ז׳. חמ"ד: לפי מתווה תשפ"ז, כיתה ח׳ ("סוף ימי שאול וסיכום הספר").